תורה אור

לו ומותר בקרובות שניה, ושניה מותרת בקרוביו, ואם מתה ראשונה מותר בשניה. "אמרו לו מתה אשתו ונשא את אחותה ואחר כך אמרו לו קיימת היתה ומתה, הולד ראשון ממזר והאחרון אין ממזר ר' יוסי אומר כל שפוסל ע"י אחרים פוסל ע"י עצמו, וכל שאין פוסל ע"י אחרים אינו פוסל ע"י עצמו:

גמ' ואע"ג דאזיל אשתו וגיסו למדינת הים דאהני הני נשואים דקמיתסרא אשת גיסו אגיסו אפ"ה, אשת גיסו אסירא, אשתו שריא ולא אמרינן "מתוך שנאסרה אשת גיסו אגיסו תיאסר אשתו עליו. לימא מתניתין דלא כר"ע דאי ר"ע "הויא לה אחות גרושתו דתניא "כל עריות (א) (שבתורה) אין צריכות הימנו גט חוץ מאשת איש שנשאת על פי ב"ד ור"ע "מוסיף *אף אשת אח ואחות אשה וכיון דאמר ר"ע בעיא גט ממילא איתסרא עליה "דהויא לה אחות גרושתו? לאו איתמר עלה א"ר גידל א"ר חייא בר יוסף אמר רב הוא אשת אח היכי דמי "כגון שקדש אחיו את האשה והלך למדינת הים ושמע שמת אחיו ועמד ונשא את אשתו, דאמרי אינשי הך קמא תנאה הוה ליה בקידושין והאי שפיר נסיב, והא אחות אשה נמי היכי דמי "כגון שקידש את אשה והלכה למדינת הים ושמע שמתה עמד ונשא את אחותה, דאמרי אינשי הך קמייתא תנאי הוה ליה בקדושיה והא שפיר נסיב, אלא "נשואין מי איכא למימר תנאה הוה ליה, בנשואין. אמר ליה רב אשי לרב כהנא, אי ר' עקיבא ליתני נמי חמותו דהא שמעינן ליה לר"ע דאמר חמותו לאחר מיתה לאו בשרפה דתניא* "באש ישרפו אותו ואתהן "אותו ואת אחת מהן דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר "אותו ואת שתיהן בשלמא לאביי דאמר משמעות דורשין איכא בינייהו דר' ישמעאל סבר חדא כתיב ור' עקיבא סבר תרתי כתיב שפיר, אלא לרבא דאמר "חמותו לאחר מיתה איכא בינייהו ליתני נמי חמותו אמר ליה "נהי דמיעטה קרא משרפה, מאיסורא מי מיעטה קרא; ותאסר בשכיבה דאחותה מידי דהוה "אאשה שהלך בעלה למ"ה; לא דמי: אשתו, דבמזיד אסירא מדאורייתא, בשוגג גזרו בה רבנן,

אחות

ומותר בקרובות השניה · לישא בתה דקי"ל (לקמן דף צז.) נושאין על האנוסה ועל המפותה: ר' יוסי · בגמ' מפרש לה: **גמ'** וגיסו · בעל אחות אשתו ובא עד אחד ואמר לו מתה אשתך ולזו אמר מת בעליך ועמד ונשאה ואח"כ באו אשתו וגיסו: לימא מתני' · דקתני מותרת לחזור לו: דלא כר"ע דאי ר"ע · כיון דבעיא הך גיטא מיניה הויא ליה אשתו יאחות גרושתו: חוץ מאשת איש שנשאת ע"פ ב"ד · ומשום גזרה שמא יאמרו גירש זה כו' כדאמרינן לעיל בפירקין (דף פח:): ר"ע מוסיף · והשתא ס"ד אפילו נשואת אחיו ושמע שמת ויבמה ובא אחיו בעיא גט וכן באחות אשה וטעמא לא ידעינן דהכא ליכא למימר גירשה זה ונשאה זה שאפילו גירשה בעלה אין קדושין של זה תופסין בה וכן לגבי אחות אשה מאחר שבאת אשתו גלוי לכל שאין קידושי שניה קדושין ואפ"ה קנים לה ר"ע אגיטא: דאמרי אינשי · כי חזו לארוס קמא אמרי מדנסבה אחוה תנאה הוה ליה לקמא בקדושין ולא נתקיים והא בתרא שפיר נסיב ואי מפיק לה בלא גט כמגרש אשת איש נראית יוצאה בלא גט וכן אחות אשה כו': אבל נשואין · כי מתני' דאשתו הראשונה קיימת נשואה לו מי איכא למימר תנאה הוה ליה בנשואין הא כ"ע ידעי דאין אדם משים בעילתו בעילת זנות הלכך קים להו דנישואי שניה אינם כלום: אי ר"ע · אי מתני' ר"ע היא דקמהפכת לאוקומי נמי כר"ע ליתני חמותו-אמרו לו מתה אשתך ונשא אמה דלר"ע חמותו לאחר מיתת אשתו שריא: ואת אחת מהן · שכן בלשון יוני קורין לאחת הינא והמרה רחמנא אחרונה שנשא באיסור תשרף: אותו ואת שתיהן · כדקבעינן התם בסנהדרין מאי בינייהו הא ודאי אשתו גמורה לא אמר ר"ע דבשרפה שהרי עניה זו מה חטאה הרי בהיתר נשאת לו ואמר אביי משמעות דורשין איכא בינייהו דר"ע סבר תרתי כתיבי חמותו ואם חמותו נפקי מהאי קרא דבשרפה דהכי אמר קרא "איש כי יקח את אשה ואמה" ושתיהן לאיסור כגון שנשא חמותו ואם חמותו באש ישרפו ור' ישמעאל סבר חדא כתיב חמותו לחודה שמעינן מינה דהאי "כי יקח את אשה" היינו אשתו הראשונה הנשאת בהיתר "ואת אמה" זו חמותו ואמר רחמנא ישרפו אותו ואת אחת מהן, ואם חמותו דבשרפה מג"ש נפקא לן באלו הן הנשרפין (סנהדרין עה:) ורבא אמר "חמותו לאחר מיתת אשתו איכא בינייהו דלר' ישמעאל בשרפה דה"ק אותו ואת אחת מהן אפי' אין שתיהן קיימות כגון שמתה אשתו ונשא את אמה תשרף ור"ע סבר אותו ואת שתיהן בזמן ששתיהן קיימות אשתו וחמותו ישרפו אותו ומסתמא כדינו כן דין חמותו דהשוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה ומתני' דלא קתני חמותו הניחא לאביי דאמר משמעות דורשין איכא בינייהו לר"ע נפקא ליה אם חמותו מהאי קרא ולר' ישמעאל לא נפקא ליה מהכא ולא איירי ר' ישמעאל ור"ע בחמותו לאחר מיתה כלל שפיר אלא לרבא ליתנייה. ומשנינן נהי דמיעטה קרא לחמותו אחר מיתה משרפה כו': ותאסר · אשתו הראשונה עליו בשכיבתה דאחותה: מידי דהוה אאשה שהלך בעלה למדינת הים · דמיתסרא לבעלה בשכיבת האחרון ואע"פ שהיא שוגגת ואמאי קתני מהכי מתני' מותרת לחזור לו: ומשנינן לא דמי אשה שהלך כו': דבמזיד מיתסרא מדאורייתא דכתיב (במדבר ה) והיא לא נתפשה דמשמע איסורא הלכך בשוגג כגון ע"פ ב"ד גזרו בה רבנן:

אחות

ואע"ג דאזיל אשתו וגיסו למדינת הים · אין לפרש דמשמע ליה מתני' באזיל אשתו וגיסו משום דאחות אשתו פנויה לא היה צ"ל דמותרת לחזור לו דהא איצטריך דלא נימא דשכיבת אחותה אוסרת' מק"ו דא"א כדקאמר לקמן אלא משמע ליה דאיירי בנשואה מדקאמר עלה רבי יוסי כל שפוסל ע"י אחרים כו' משמע דת"ק איירי בפוסל על ידי אחרים ומיירי באמרו לו שני עדים שמתה אשתו ועד אחד על גיסו אבל בעד אחד על מיתת אשתו אין יכול לישא אחותה א"כ בדאיכא תרי על גיסו נמי וכמ"ד לעיל (דף נא.) דרבנן פליגי ארבי שמעון בניסת שלא ברשות וקנים אפילו בב' עדים ולקמן נמי בשמעתין דפריך ותאסר בשכיבתה דאחותה מידי דהוה אשה שהלך בעלה למדינת הים על כרחך פריך אליבא דמאן דקנים בב' עדים דמיתת אשתו לא מיתוקמא אלא בב' עדים: **אשת** גיסו אסורה · דקנסינן כולהו קנסא דמתניתין אבל גט לא בעיא דלא שייך כאן שמא יאמרו גירש זה ונשא זה דכיון דאשתו קיימת לא שייך בה קדושין וידעי דעל ידי שמועת טעות נשאת לו ומ"מ אשתו שריא והא דקתני מתני' אם מתה ראשונה מותר בשניה היינו לאו באזיל אשתו וגיסו איירי דכיון דאסירה אגיסו לדידיה נמי תתסר אלא בפנויה מיירי: **לימא** מתני' דלא כר"ע · משום דמשמע ליה דאזיל אשתו וגיסו קאמר מתני' דלא כר"ע אבל אי הוה מיירי בפנויה בההיא פשיטא דלא בעיא אחות אשתו גט אפי' לר"ע כיון דלא שייך בה קנסא כדאמר לקמן דלא קנסינן כיון דבמזיד אין שכיבת אחותה אוסרתה א): **רבי** עקיבא מוסיף אף אשת אח כו' · אשת אביו ואשת אחי אביו לא בעי למינקט דלא שכיח דנסבי להו ע"י שמועת טעות דאסירי לאחר מיתה: **ולאו** איתמר עלה כו' · הך סיפא לא מיתוקמא אלא כר' אמי לקמן (צה:) דלר' יצחק נפחא לא מיתוקמא ת"ק כר"ע דלדידיה רבי יוסי הוא דקאי כר' עקיבא דמפליג בין ארוסתו וגיסו לאשתו וגיסו אבל ת"ק לא שני ליה: **אלא** נשואין מי איכא למימר תנאה הוה ליה בנשואין. ואפילו למ"ד (כתובות דף עד.) המקדש על תנאי ובעל אינה צריכה הימנו גט מ"מ לא שכיחא מילתא שיתבטלו הנשואין מחמת התנאי משום דליכא חיבת ביאה ושלא יהא בעילתו בעילת זנות תדע דהא שמואל *)אית ליה האי סברא ואית ליה (ב) יש תנאי בנשואין לקמן בפרק בית שמאי (דף קז: ושם): **אי** ר"ע ליתני נמי חמותו · אברייתא לא קשה ליה אמאי לא מוסיף נמי רבי עקיבא חמותו דאיכא למימר דלדבריהם דרבנן קאמר לדידי אף חמותו נמי אלא לדידכו אודו לי מיהת באשת אח ואחות אשה אבל במתני' הוה ליה למינקט חמותו דהוי חידוש טפי מאחות אשה: **מאיסורא** מי מיעטה רחמנא · כלומר מלאו וכרת לא מיעטה אלא משרפה:

[*)שם ע"ב]

על

סא א טוש"ע אה"ע סי' טו סעיף כט:

סב ב ג שם סעיף כח: פסק כר"ע דאסורה:

סג ד מיי' פ"י מהלכות גירושין הל' ע סמג לאוין קצ טוש"ע שם סימן טו סעיף כז:

סד ה ו מיי' שם הל' ח וסמג שם טוש"ע שם סי' קנט סעיף ד:

סה ז ח מיי' וסמג שם טוש"ע שם סימן טו סעיף כז

סו ט י כ מיי' פ"ב מהל' איסורי ביאה הלכה ז ח:

תוספות ישנים

א) אבל השתא דמשמע לתלמודא דאיירי מתני' באזיל אשתו וגיסו דומיא דסיפא דר' יוסי אומר כל שפוסל וכו' כדפרישית לעיל אם כן לא אתיא כר"ע דהוה לה אחות גרושתו דלר"ע בעיא גט מיניה אע"ג דלא שייך גירש זה ונשא זה דבכל ענין מחסרא מ"מ משום דהיא אשת איש קנסינן ליה ובעא גט כמו באשת איש דריש: מאיסורא לא מעטה קרא, פ"ה דמ"מ יש בה לאו וכרת ולא נהירא דהא לאו וכרת לא ידענא אלא מאותה פרשה דכתיב בה שרפה וכיון דקאמר דלא מיירי בחמות לאחר מיתה מנלן איסורא ונראה דר"ל איסורא משום דכתיב ארור שוכב עם חותנתו:

סנהדרין עו: [ונזכר לקמן לה: פלוגתא דר"י ורבי עקיבא]

◆

משום דמחלפא והיינו דאמרי' בגמ' גבי מלתא דרבי יוסי א"ר אמי ארישא נשאת ע"פ ב"ד תצא ופטורה מן הקרבן שלא על פי ב"ד תצא וחייבת בקרבן וקאמר ת"ק ל"ש ע"פ עדים דאשת גיסו שריא ול"ש ע"פ(עדים)[ב"ד]דאשת גיסו אסורה אשתו שריא וא"ל ר' יוסי ע"פ ב"ד דפוסל ע"י אחרים פוסל ע"י עצמו על פי עדים שאינו פוסל ע"י אחרים אינו פוסל ע"י עצמו אלמא בין ת"ק בין ר' יוסי מודו דבנשאת ע"פ עדים אשת גיסו שריא ואמאי הא לא עבדינן עובדא במינס אנוסה לפסק הרב ז"ל אלא לאו כדפרי' דאע"ג דלא עבדינן עובדא בעלמא דאיכא למיגזר שמא יאמרו נירש זה ונשא זה אבל באשה דליכא למיגזר שמא נירש זה ונשא זה עבדינן עובדא כמינס אנוסה ואשת גיסו שריא בנשאת ע"פ עדים אליבא דר' אמי לדברי הכל בין לת"ק בין לר"י ואע"ג דרבי אמי ס"ל הכי לא עבדי' בה עובדא למשרא אשת גיסו אגיסו בנשאת ע"פ עדים דדלמא הלכה כר"י נפחא דאמר ר' יוסי אסיפא קאי אבל בנשאת ע"פ עדים לא איירי בה לא ת"ק ולא ר"י ואפשר דבנשאת ע"פ עדים נמי אליבא דרב יצחק אשת גיסו אסירא משום דמיחלפא באשה שהלך בעלה למ"ה ורש"י פי' וכתב דלת"ק אליבא דר"י נפחא כשאסורה לחזור להבעל באשה שהלך בעלה למ"ה לאו משום שמא יאמרו נירש זה ונשא זה דהא באשת גיסו ליכא למימר הכי אלא משום קנסא הוא אבל לר"י אליבא דר"י נפחא היינו טעמא שאסורה לחזור לבעל אשה שהלך בעלה משום שמא יאמרו נירש זה ונשא זה ובאשת גיסו דליכא למימר הכי אשת גיסו שריא וכיון [דלא]איפסיק הלכתא אי כר"י נפחא אי כר' אמי לעולם אשת גיסו אסורה אי משום לפרש"י אי משום דמחלפא באשה שהלך בעלה למ"ה לפי' דידן וכיון דאשת גיסו אסורה אשתו נמי אסורה דהלכתא כרבי יוסי דאמר כל הפוסל ע"י אחרים פוסל ע"י עצמו הלכך מה שכתב הרב אלפס בריש שמעתין אע"ג דאזיל אשתו וגיסו למ"ה וכו' אשת גיסו אסירה ואשתו שריא לא ירדנו לסוף דעתו דהא דאמרי' בגמ' לימא מתני' דלא כר"ע לאו אמילתא דאזיל אשתו וגיסו למ"ה וכו' ודתניא כבר פסקה וכי קאמר לימא מתני' דלא כר"ע מילתא באנפי נפשה היא וכפירוש רש"י ז"ל ומצאתי כתוב בכתב יד הראב"ד בזה הלשון גבי מילתא דרבי אמי ור"י נפחא (לקמן צה ע"ב)ואי קשיא לך כי קאי אדר' אמי נמי קשי' דשמואל אדשמואל דהא אמר ר' יוסי ע"פ ב"ד אשת גיסו אסורה אגיסו ואשתו נמי אסורה לית ואע"ג דליכא למימר נירש זה ונשא זה וכ"ש היכא דאיכא למתלי בתנאה לא קשיא דהתם אסורה משום אחות [illegible]

הוספות חד מקמאי

פי' משום דסניא ליה חיישא לקלקולא דידה (דסניא ליה) אבל לא איכפת לה בקלקולא דורעה ופסק רב אלפס גאון יש לתמוה על הרב מאחר דפסיק כר' יוסי דאמר כל הפוסל על ידי אחרים פוסל ע"י עצמו אם כן לא משכחת לה דאשת גיסו אסורה ואשתו שריא אלא כיון דאשת גיסו אסורה אשתו נמי אסורה וא"כ למה כתב בריש שמעתא ואע"ג דאזיל אשתו וגיסו למ"ה דאהני הני נשואין דקא מחסרה אשת גיסו אגיסו אשת גיסו אסורה ואשתו שריא ולא אמרינן מתוך שנאסרה אשת גיסו נאסרה עליו אשתו וכיון שפסק הרב אלפס כרבי יוסי לא משכחת לה שתהיה אשתו מותרת ואילו לא פסק הרב ז"ל בריש בנשאת ע"פ עדים דלא עבדינן עובדא כמינס אניסה היינו יכולין להעמיד דבריו בנשאת ע"פ עדים שהעידו שמת גיסו שריא בגיסו והשתא הפסק הרב ז"ל בנשאת ע"פ עדים אסורה לחזור לו וצריכה הימנו גט [illegible]

הגהות הב"ח (א) גמ' כל עריות שאמרו אין צריכות: (ב) תוס' ד"ה אלא וכו' אית ליה האי סברא ולית ליה אין תנאי:

א) עי' [illegible] לקמן (דף לה ע"ב) ד"ה [illegible]

נושא כלן (עד נה:)

תשובות